

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ШЛЯХОМ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Маркіна М.І., аспірантка, старша викладачка кафедри регіоналістики і туризму
Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана
markina.maria@kneu.edu.ua

Глобальні виклики сьогодення, диктують важливість застосування новітніх принципів та концепцій щодо забезпечення сталого регіонального розвитку, зокрема, на території України. Така потреба зумовлена проведенням реформи адміністративно-територіального устрою та децентралізації управління, а також військовою агресією росії проти України.

Впродовж останніх років можна говорити про впевнене зростання ролі просторового планування в Україні задля забезпечення сталого регіонального розвитку. Просторове планування є ефективним інструментом інтеграції на конкретних територіях не тільки місцевих, регіональних та загальнодержавних інтересів, а й дає можливість врахувати секторальні особливості окремих сфер соціально-економічної діяльності.

Також варто зауважити, що сучасний світ демонструє зростання ролі простору та, відповідно, просторового планування у сталому суспільному розвитку.

У зв'язку із викликами та можливостями, з'являються й нові потреби у дослідженнях забезпечення сталого регіонального, чому присвячена тема.

Провідні науковці України та світу визначають сферу просторового планування територій, як один із вагомих аспектів створення умов для сталого регіонального розвитку.

Забезпечення сталого регіонального розвитку вимагає розгляду всієї сукупності питань, пов'язаних з розвитком та плануванням територій (просторовим плануванням), а також будівництвом, як наслідком діяльності всіх суб'єктів планування.

На сьогодні, в Україні відсутнє законодавче визначення поняттю «просторове планування територій». Просторове планування територій можна окреслювати, як процес стратегічної, планової діяльності, що здійснюється у публічному секторі, має на меті покращення життєдіяльності суспільства на рівні територіальних громад, провадиться шляхом розроблення та втілення стратегічних документів та документації із просторового планування, за участі стейкхолдерів (посадових осіб органів місцевого самоврядування, представників бізнес-спільноти, громадськості) галузі.

При здійсненні просторового планування слід приділяти достатню увагу окремим аспектам забезпеченню сталого регіонального розвитку.

Сучасна система просторового планування в Україні сформувалась на основі багаторічного досвіду. Для регулювання питань управління просторовим розвитком, світова практика та, зокрема, країни ЄС, застосовують галузеві кодекси, меморандуми, хартії та інші нормативно-правові акти [1].

Політика містобудування та просторового планування на урядовому рівні в Україні визначається нормативно-правовою базою для розроблення проєктів із землекористування та містобудування.

Документами просторового планування (на місцевому рівні) є містобудівна документація, розроблення якої регламентується Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності», Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» та рядом інших законодавчих та підзаконних актів.

Під час здійснення реформи децентралізації та ряду реформ, що відбуваються у сферах архітектури і містобудування, були впроваджені нові законодавчі акти, з метою регулювання містобудівної діяльності та землекористування на місцевому рівні.

Так, положення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» регламентують питання управління у сфері містобудівних та земельних відносин, а також дозволяють враховувати особливості розвитку та функціонування територіальних громад, як місцевого рівня адміністративно-територіального устрою. Іншим вагомим фактором щодо забезпечення сталого регіонального розвитку шляхом просторового планування територій постає зміна у структурі розроблення містобудівної документації, зокрема, на місцевому рівні [1].

Відповідно до частини першої статті 16 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [2], планування територій на місцевому рівні здійснюється шляхом розроблення та затвердження комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, генеральних планів населених пунктів і детальних планів території, їх оновлення та внесення змін до них.

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, як нововведений вид містобудівної документації на місцевому рівні, одночасно містобудівна документація на місцевому рівні

та документація із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території [2].

Саме комплексний план є документацією, що дозволяє цілісно підійти до планування розвитку громад і територій, а, відповідно, сприяти забезпеченню сталого регіонального розвитку шляхом просторового планування територій.

Порядок розроблення комплексного плану дозволяє застосування інтегрованого підходу, а також принципів неформального для України проектування, що діють, як норми світової практики.

Інтегрований підхід у розробленні комплексних планів є тим інструментом, завдяки якому стане можливо аналізувати та синтезувати поняття не тільки про населений пункт, територіальну громаду, а й напрацьовувати шляхи стратегічного розвитку у єдиному документі, що буде стосуватися сталого розвитку на рівні регіонів.

Розкриваючи сутність стратегічного управління та планування у процесі розвитку територіальної громади, можна пов'язати ці поняття із інтегрованим підходом та здійсненням просторового планування. В такому випадку, містобудівна документація та, зокрема, комплексний план просторового розвитку території територіальної громади є засобом реалізації публічного управління в громаді та регіоні і водночас інструментом для забезпечення сталого регіонального розвитку.

Важливими аспектами та необхідністю розроблення комплексного плану слід зазначити і норму Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», за якою із 1 січня 2025 року, визначення функціонального призначення зможе відбуватися лише за комплексним планом, унеможливорюючи розроблення іншої містобудівної документації місцевого рівня, що на даний час діє в Україні, задля задоволення цих потреб.

Підсумовуючи, варто зазначити, що забезпечення сталого регіонального розвитку в Україні набуває вагомому значення, особливо, враховуючи проведення реформи адміністративно-територіального устрою та децентралізації управління. Роль просторового планування територій, набуває вагомих виявів у сприянні сталому розвитку.

Наразі, бракує цілісних, системних підходів щодо дослідження забезпечення сталого регіонального розвитку шляхом просторового планування територій.

Зважаючи на актуальність вивчення питань, пов'язаних із забезпеченням сталого регіонального розвитку шляхом просторового планування територій, у цьому окреслюються майбутні напрямки наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Огородник В.В., Маркіна М.І. Теоретичні аспекти публічного управління у сфері просторового планування на місцевому рівні. *Демократичне врядування*. 2021. № 28.
2. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України, документ 3038-VI: офіційний текст. Київ, Верховна Рада України, Редакція від 24.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 15.02.2023р.)